

geleid, reserve-majoor F. J. Klijzing; deze had actief deelgenomen aan het illegale werk in bezet gebied.

★

Het inlichtingenwerk in Londen doorstond in de tweede helft van '42 een gevaarlijke crisis.

Eind mei kwam de door de Bruyne geabandonneerde Centrale Inlichtingendienst tot stilstand.¹ Sinds kort kwamen toen met regelmaat zendingen stukken uit bezet gebied binnen die via de Zweedse Weg Stockholm, d.w.z. de Nederlandse consul-generaal A. M. de Jong, bereikt hadden. In de herfst arriveerde bovendien in Londen de eerste zending die vrucht was van de Zwitserse Weg – de verbinding die, op verzoek van Gerbrandy, gelegd was door dr. W. A. Visser 't Hooft, de te Genève wonende secretaris van de Wereldraad van Kerken. Er was dus in de zomer van '42 wel aanleiding om te hopen, wellicht te verwachten, dat stukken uit Nederland in Londen zouden blijven binnenkomen, maar *MI-6* had in die tijd in bezet Nederland nauwelijks eigen geheime agenten die een zender bezaten. De laatste hunner werd begin oktober als uitvloeisel van het *Englandspiel* gearresteerd.

Immiddels, nl. eind juni '42, was Rabagliatti die met de Bruyne zo grondig overhoop gelegen had, verdwenen, vermoedelijk op aandrang van de leiding van *SOE* voor welke, nu tot uitvoering van het *Plan for Holland* besloten was, de samenwerking met de Bruyne belangrijker was dan ooit. *Captain Seymour* werd Rabagliatti's opvolger. Seymour had in die tijd in Londen geen Nederlandse tegenspeler. Waar eens de Centrale Inlichtingendienst werkzaam geweest was, gaapte een leegte. Wel te verstaan: Gerbrandy was van de noodzaak, voor het inlichtingenwerk eigen agenten naar Nederland te sturen, even doordrongen als tevoren, maar nu Derksema gefaald had, de 'weg via het strand' in mei was stukgelopen (de motortorpedoboot waarvan Hazelhoff Roelfzema gebruik maakte, was bij zijn laatste tocht opgewacht door eenheden van de *Kriegsmarine*), de Bruyne er het bijltje bij had neergelegd en ook Rabagliatti was verdwenen, zag Gerbrandy niet recht hoe een nieuw begin gemaakt kon worden. Zijn secretaris-generaal Lovink en zijn raadadviseur ir. Warners zagen dat evenmin. Duidelijk was slechts dat er een

¹ De 'veiligheids'-afdeling werd, nog steeds onder leiding van Derksema, voortgezet als Politiebuitendienst; deze dienst kwam onder Binnenlandse Zaken (tot mei '44 van Boeyen, nadien Burger) te ressorteren – wij laten hem verder buiten beschouwing aangezien hij met de geheime verbindingen met bezet gebied geen bemoeienis heeft gehad.